

2021.165

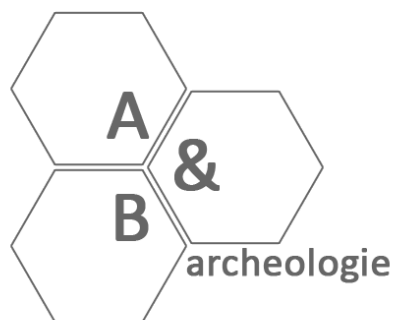
Archeologienota Vichte Waregemstraat 1

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

27-10-2021

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden aan de Waregemstraat 1 te Vichte (deelgemeente van Anzegem, provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein is ca. 6.280m² groot en heeft een min of meer rechthoekige vorm. Het grenst in het oosten aan de Waregemstraat en omvat de gebouwen met huisnummer 1 langsheen deze straat. In het zuiden sluit het terrein daarnaast aan op de Oudenaardestraat. Het terrein is op heden integraal verhard en bebouwd met voormalige fabrieks- en kantoorgebouwen. In de directe omgeving van het terrein komen woonwijken, bedrijfsgebouwen en landbouwgronden voor.

Het plangebied is gelegen op ca. 500m ten noordoosten van het dorpscentrum van Vichte. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Villaretkaart uit 1745-1748. In deze periode situeert het plangebied zich reeds ten noordwesten van het kruispunt van de huidige Waregemstraat en Oudenaardestraat. Het terrein zelf lijkt onbebouwd te zijn. Meteen ten noorden kan echter een gebouw onderscheiden worden. Ook ten oosten en ten westen is reeds bebouwing aanwezig. Het zuidelijke deel van het plangebied wordt gevormd door een klein bosje. De kaart van Ferraris uit 1777 geeft evenmin bebouwing aan binnen de grenzen van het plangebied. Het beboste zuidelijke deel lijkt verdwenen te zijn. De Atlas der Buurtwegen (ca. 1840), kaart van Popp (ca. 1842-1879), de Vandermaelenkaart (ca. 1846-1854) en de topografische kaarten van 1862, 1884 en 1911 geven een gelijkaardige situatie weer. Wel lijkt het alsof de oude loop van de Waregemstraat zich net binnen de oostelijke rand van het plangebied bevond, op de topografische kaart van 1884 is voor het eerst de huidige, rechtgetrokken loop te zien. Op deze kaart, en die van 1910, wordt een kapelletje weergegeven in de zuidoostelijke hoek van het plangebied. In 1960 is de huidige bebouwing reeds aanwezig. Het plangebied ondergaat sindsdien geen grootschalige wijzigingen meer. Afgaande op de historische, cartografische en luchtfotografische bronnen kan gesteld worden dat het plangebied onbebouwd is gebleven tot in de tweede helft van de 20ste eeuw. In deze periode komen de huidige fabrieks- en kantoorruimtes tot stand. Of en in hoeverre de bouw van de bestaande gebouwen het bodemarchief beïnvloed heeft, valt op basis van de bureaustudie alleen niet met zekerheid te bepalen. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat de huidige bebouwing reeds een zekere impact heeft gehad op het bodemarchief.

Vichte situeert zich in zandlemig Vlaanderen, binnen het Leie-Schelde Interfluvium en wordt gekenmerkt door een sterk golvend landschap (ca. +15m TAW tot ca. +41m TAW). De lagergelegen landschapsdelen situeren zich voornamelijk in het noordwestelijke deel van de deelgemeente en ter hoogte van de Kasselrijbeek, terwijl in het oosten hogere ruggen voorkomen. Het plangebied is gelegen op de overgang van de hogere naar de lagere gronden en helt enigszins af van zuid naar noord. In het zuiden bevindt het maaiveld zich op een hoogte van maximaal ca. +24,1m TAW, terwijl in het noorden een maaiveldhoogte van +22,6m TAW wordt geattesteerd. Bodemkundig kunnen matig droge tot natte lichte zandleembodems of matig droge lemige zandbodems verwacht worden het plangebied.

Op archeologisch vlak geldt een eerder onbekende verwachting voor het plangebied. In de ruime omgeving zijn voornamelijk sites uit de middeleeuwen, nieuwe en nieuwste tijd gekend. Het gros ervan is het resultaat van cartografische en/of historische studies, alsook veldprospectie. Gravend onderzoek is eerder schaars en bracht voornamelijk reeds sporen aan het licht van landbouwactiviteiten en parcelering in de nieuwe en nieuwste tijd. Enkele veldprospectievondsten wijzen er echter op dat de omgeving rond het plangebied reeds sinds de steentijden bezocht werd door de mens.

In eerste instantie zal de bestaande verharding en bebouwing verwijderd worden. Vervolgens plant de initiatiefnemer een verkaveling van het terrein in 18 nieuwe loten voor halfopen en gesloten bebouwing. De nieuwe woningen worden omgeven door voor-, zij- en/of achtertuinen, waarin ruimte voorzien wordt voor een tuinberging. In de voortuinzone wordt bij een aantal woningen eveneens ruimte voorzien voor een oprit of autostaanplaats. De nieuwe loten worden toegankelijk gemaakt via een nieuwe interne wegenis die aansluit op de Waregemstraat. Rondom de wegenis worden parkeerplaatsen en groenzones aangelegd. Verder worden tussen de woningen nog enkele wandelpaden en groenzones ingericht. De bouw van de verkaveling zal gepaard gaan met aanzienlijke bodemingrepen: de sloop van de bestaande verharding en bebouwing, het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van nutsleidingen- en voorzieningen, de aanleg van funderingen, het optrekken van de nieuwe woningen, de aanleg van een nieuwe wegenis, de aanleg van groen- en tuinzones etc. Ook het werfverkeer zal invloed uitoefenen op de ondergrond.

Het plangebied kent een eerder ongekende archeologische verwachting. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een of meerdere archeologische site(s) echter niet aangetoond worden. Er heeft mogelijk reeds een bepaalde bodemverstoring plaatsgevonden op het terrein, gerelateerd aan de huidige bebouwing en verharding, maar de exacte aard en impact ervan op het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief zijn niet gekend. De geplande werken zijn van dien aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed verder bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio, waarvoor de archeologische bronnen vooralsnog relatief beperkt zijn. Er dient dus verder vooronderzoek plaats te vinden, in uitgesteld traject, na de bovengrondse sloop van de bebouwing en verharding.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden hieronder behandeld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

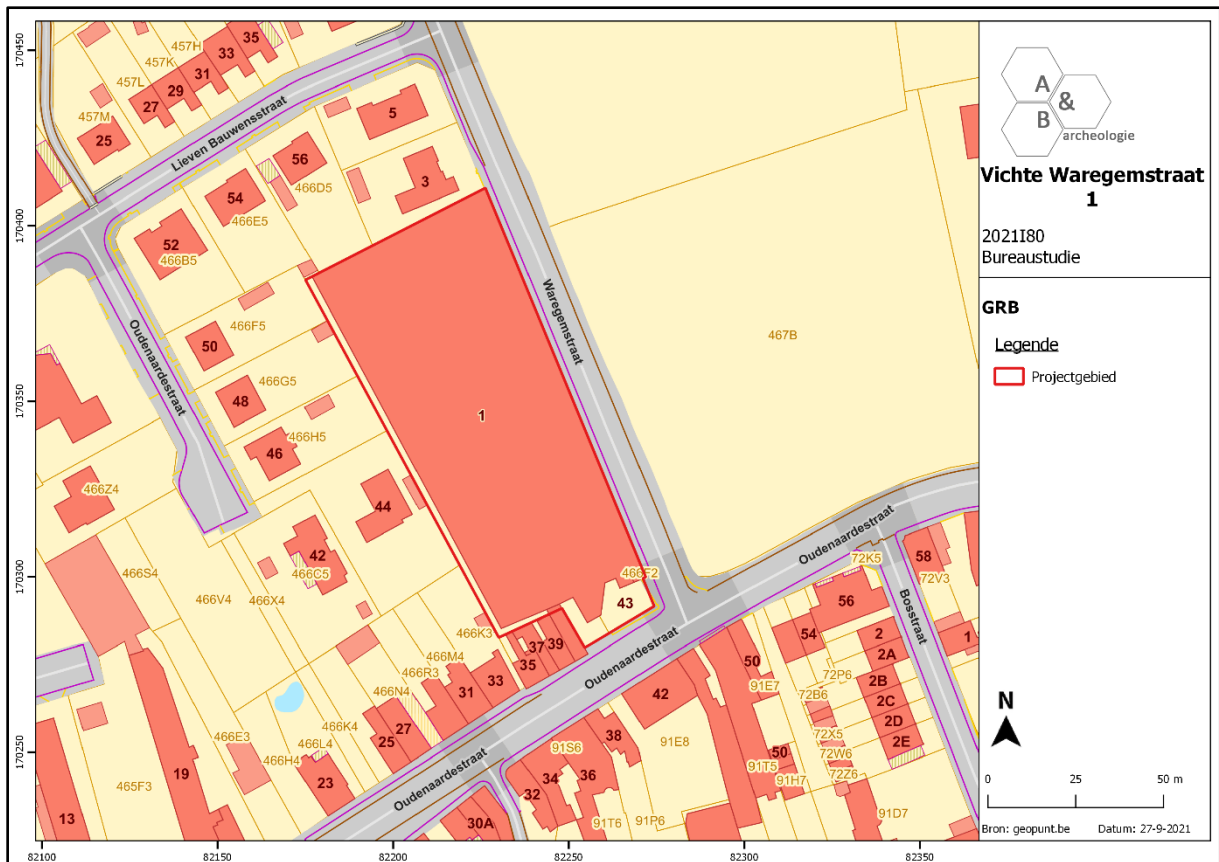
Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Vichte (Anzegem), Waregemstraat 1

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 82105,32 en Y: 170276,52; X: 82344,06 en Y: 170414,07

Oppervlakte plangebied: 6.280m²

Kadastergegevens: Anzegem, afdeling 6/Vichte, sectie A, percelen 466B3, 466F2 en 466W2

Het volledige plangebied komt in aanmerking voor verder vooronderzoek.

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied en de advieszone op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het verder vooronderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Vraagstellingen voor proefsleuvenonderzoek:
  - Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
  - Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
  - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes? Zijn er sporen te vinden van de oude loop van de Wargemsestraat?
  - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
  - Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
  - Kan een archeologische site uitgesloten worden?
  - Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
  - Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methode dient te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

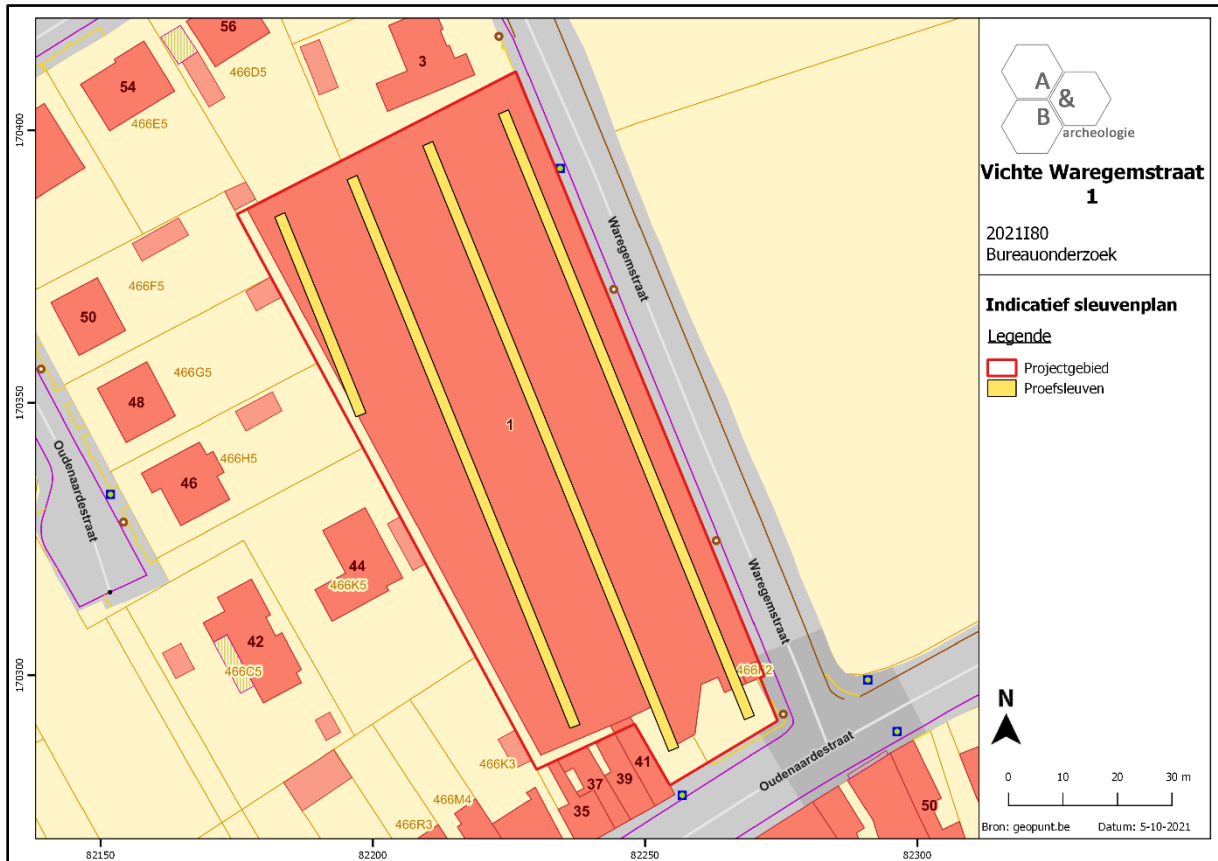
- Randvoorwaarden/aandachtspunten

Voorafgaand het verder vooronderzoek dient de bestaande verharding en bebouwing bovengronds verwijderd te worden. Het is hierbij van belang dat de bodemingrepen tot een minimum beperkt blijven en dat ondergrondse structuren zoals funderingen en eventuele kelders blijven zitten in de grond. Op die manier wordt voorkomen dat niet-gedocumenteerd archeologisch erfgoed beschadigd wordt. De ondergrondse structuren kunnen pas verwijderd worden indien het vooronderzoek heeft aangetoond dat er geen archeologische site aanwezig is, of – indien er wel een archeologische site aanwezig is – tijdens of na een eventuele opgraving van het terrein.

- Proefsleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle, ononderbroken proefsleuven, met een tussenafstand van 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en zijn noord-zuid georiënteerd, mee met de lengterichting en de helling van het terrein. Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10% (628m²) van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% (157m²), door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters, zodat in totaal zo 12,5% (785m²) onderzocht wordt. De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Figuur 2 Indicatif sleuvenplan, geprojecteerd op de kadastrale kaart (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van meerperiodesites. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op lichte zandleemgronden en lemige zandgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.